

Högskolan Kristianstad

EXAMENSARBETE

Hösten 2010

Läraryrket

Pojkar och flickors lek utomhus i förskolan

En studie om pedagogers inställning till konstruktion
av könsroller

Författare

Arta Selmani

Cecilia Svensson

Handledare

Magnus Blixt

www.hkr.se

Pojkar och flickors lek utomhus i förskolan

- En studie om pedagogers inställning till konstruktion av könsroller

Abstract

Studiens syfte är att undersöka pedagogers inställning till vad leken och leksakerna har för roll för pojkar och flickors utveckling av sin könsroll samt vad pojkar och flickor leker för lekar och vilka leksaker de använder sig av. I uppsatsen finns en vetenskaplig bakgrund där olika begrepp som är centrala för studien kommer att belysas med hjälp av olika teorier. Vi har intervjuat nio pedagoger där åtta var kvinnor och en var man för att ta reda på pedagogernas inställning till vilken roll leken och leksakerna har för pojkar och flickors utveckling av sin könsroll, det har också observerats en barngrupp för att kunna se vad pojkar och flickor leker med för leksaker och lekar. Dessa metoder användes för att få svar på frågeställningarna som är; Hur resonerar pedagoger kring leken och leksakernas roll för pojkar och flickors utveckling av sin könsroll? samt Vilka typer av lekar och leksaker leker pojkar och flickor åt utomhus? Sammanfattningsvis visar studien på att pedagogernas förhållningssätt och hur de introducerar leksaker påverkar hur och vad barnen väljer att leka med för leksak eller vilken lek de leker. Resultaten visade även att flickor och pojkar leker med samma leksaker men att det självklart även sker att pojkar leker med typiska pojkleksaker och flickor leker med typiska flickleksaker. Detta var något som pedagogerna ansåg att man skulle respektera då det finns vissa traditionella könsmonster som visar på hur flickor och pojkar ska vara och bete sig.

Nyckelord: Genus, leksaker, lek, flickor, pojkar och utomhuspedagogik.

Förord

Vi vill börja med att tacka alla som medverkat och hjälpt oss i vårt arbete. Vi tackar förskolan som vi fick komma och göra vår undersökning hos. Tack till vår handledare Magnus Blixt som stöttat och har hjälpt oss genom hela vår uppsats. Vi ger ett stort tack till våra vänner och familjer som stöttat oss i våra motgångar och medgångar. Till slut tackar vi oss själva för ett bra samarbete i med - och motgångar.

Kristianstad 2010

Arta Selmani & Cecilia Svensson

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.2 Syfte och problemformulering.....	4
2. Vetenskaplig bakgrund.....	5
2.1 Leksakers betydelse för barn	5
2.2 Lekens betydelse för barns utveckling	6
2.3 Utomhuspedagogik	7
2.4 Konstruktion av kön och könsroller	8
2.5 Styrdokument för förskolan	10
3. Metod.....	12
3.1 Observation.....	12
3.2 Intervju	12
3.3 Urval	13
3.4 Etiska överväganden	13
4. Genomförande	14
4.1 Bearbetning.....	15
5. Resultat	16
5.1 Observationsresultat och analys.....	16
5.1.1 Mobila och stationära objekt	16
5.1.2 Individ, par och vi lekar	17
5.1.3 Pedagogers förhållningssätt.....	18
5.1.4 Naturmaterial.....	18
5.2 Pedagogernas inställning till lek och leksakers roll för pojkar och flickors utveckling av sin könsroll....	19
5.2.1 Pojkar och flickor leker med samma leksaker utomhus	19
5.2.2 Vad som helst kan bli en leksak.....	20
5.2.3 Åsikter om utomhusmiljöns påverkan på flickor och pojkars val av leksaker.....	20
5.2.4 Olika uppfattningar om flickor och pojkar	22
5.2.5 Leksaker är viktiga för alla barn	23
5.2.6 Pedagogers delaktighet i barns lek	24
5.3 Resultatsammanfattning.....	25
6. Diskussion.....	26
6.1 Metoddiskussion	30
7. Avslutning.....	32
Referenslista.....	34

Elektroniska källor	37
Bilaga 1: Intervjufråga	38
Bilaga 2: Observationsschema för flickor och pojkar	39

1. Inledning

Intresset för leksaker, utomhusmiljön och genus väcktes under utbildningen inom inriktningen lek, utveckling och lärande. Utbildningen har visat på både positiva och negativa egenskaper kring lek och leksaker så som att pojkar och flickor bara leker med bestämda leksaker och lekar. Även genus har beskrivits som en svårighet i förskolan då samhällets syn och pedagogers förhållningssätt påverkar synen på flickor och pojkar. Utomhusmiljön har visat sig ha positiv påverkan på inläring och hälsan blir bättre. Studien kommer att fokusera på leksaker, lek, utomhuspedagogik och pojkars och flickors utveckling av sina könsroller.

En bra lek miljö är enligt Ärlemalm-Hagsér (2008) är en plats där det finns olika material och redskap för barnen att leka med. Miljön ska inbjuda till utforskande och på så sätt ska miljön erbjudas till både pojkar och flickor och därmed minska risken att något kön äger ett visst område. Hon menar även att barnen hindras från att leka med vissa leksaker på grund av det idag ska finnas en viss säkerhet där barn leker, vilket innebär bland annat att pinnar, stenar och bräder tas bort som lekmaterial och därmed begränsas barnen i sin fria lek. Detta är ett problem då mycket av barnens naturmaterial tas bort och när detta sker kan barnen bli beroende av de färdigproducerade leksakerna samt att de hindras i sin kreativitet och fantasi.

Malmström (2010) påstår att idag har lärare mer förväntningar på att flickor ska vara tillmötesgående och duktiga medan pojkarna ses som inte intresserade av skolan och bråkiga. I läroplanen för skolans tidigare år står det att de som arbetar inom skolan ska motverka de traditionella könsmodellerna som finns hos pojkar och flickor detta uppnås tyvärr inte alltid utan ibland blir det tvärtom, att de traditionella könsmodellerna stärks. Pedagogerna i artikeln som Malmström (2010) skrivit anser att det är svårt att motverka de traditionella könsmodellerna som finns och att man kanske inte ska motverka dessa utan hellre få upp ögonen för olikheterna. Detta ses som ett problem då man som pedagog har en klar bild över de traditionella könsmodellerna, detta kanske bidrar till att barnen blir begränsade i sin lek och utveckling av könsroller då pedagogerna kan ha en påverkan på barnens värderingar senare i livet.

1.2 Syfte och problemformulering

Studiens syfte är att undersöka pedagogers inställning till vad leken och leksakerna har för roll för pojkar och flickors utveckling av sin könsroll samt vad pojkar och flickor leker för lekar och vilka leksaker de använder sig av.

Studien har två olika frågeställningar. Våra frågeställningar är:

- Vilka typer av lekar och leksaker leker pojkar och flickor med utomhus?
- Hur resonerar pedagoger kring leken och leksakernas roll för pojkar och flickors utveckling av sin könsroll?

2. Vetenskaplig bakgrund

Efter att ha läst olika litteraturer presenteras en del teorier i den vetenskapliga bakgrunden. Centrala begrepp så som lek, utomhuspedagogik, leksaker pojkar och flickor samt genus och styrdokument kommer definieras för att på så sätt ge en bakgrund till studien.

2.1 Leksakers betydelse för barn

Enligt Svenska Akademiens ordbok betyder ordet leksaker ”*vanligen mindre föremål avsett att användas av barn att leka med*”. Nelson och Svensson (2005) menar att ett stort antal människor inte har en klar bild på vad leksaker är och vad de har för betydelse för människan. De påpekar att leksakerna gör att barnen kan samtala om sina tankar, idéer, värderingar och ideal. Knutsdotter Olofsson (2003) har i sin studie visat på att leksaker ofta bidrar till att leken uppstår, dock överges leksakerna när leken inte blir som barnen planerat. Almqvist (1991) påpekar att leksakerna som barnen idag har är utformade och producerade av vuxna människor, samtidigt är det föräldrar och vuxna som köper leksaker till barnen.

Nelson och Svensson (2005), Almqvist (1991) och Selander (2003) påstår att en leksak blir ett föremål när den i barnens lek blir något annat än vad den egentligen är, till exempel blir en spade en pistol eller så kan en pinne bli en häst. Knutsdotter Olofsson (2003) menar däremot att leksaker inte kan bli något än vad de egentligen är till exempel en bil kan bara vara en bil och inte en kanelbulle, men sedan fortsätter hon i sin bok och menar att russin kan bli tabletter och hushållspapper kan bli en blöja, i och med det motsäger hon sig själv.

Almqvist (1994) har i sina studier visat på att leksaker har en tendens till att likna olika typer av människor men de kan även föreställa fiktiva gestalter. Leksakerna idag föreställer inte bara människor utan i dagens samhälle liknar de även modern teknik, så som mobiltelefon och dator. Knutsdotter Olofsson (2003) är inne på samma tankar gällande modern teknik då hon menar att man idag ger barnen leksaker som påminner om vuxenlivet för att på så sätt förbereda barnen inför framtiden. Almqvist (1991) poängterar att leksaker för pojkar och flickor avspeglar den syn samhället har på kvinnor och män. Långt bakåt i tiden sågs leksaker som redskap för förberedelser för vuxenlivet där typiska leksaker för pojkar var kopior av vapen och jaktredskap medan flickorna lekte med dockor och köksredskap för att lära sig om omvårdnad och hushåll. I dagens leksaksbutiker utsätts barnen för stora skillnader på vad

flickor och pojkar ska leka med, vilket kan ge barnen en inställning om att det finns två lekvärldar. Hon hävdar sedan att typiska leksaker idag för pojkar är bilar, actiongubbar och Lego medan flickornas leksaker präglas av Barbie, bebisdockor, mjukisdjur, ritpapper, pennor och suddgummi, dock finns det ett få antal leksaker som betraktas som neutrala och sådana leksaker är pussel och spel.

Enligt Nelson och Svensson (2005) lär sig barn olika saker i lek med leksaker så som samspel, kommunikation och samarbete. Detta sker till exempel när de spelar datorspel, städar undan sina byggklossar eller när de köper leksaker till sina kompisars födelsedagar. I Almqvists (1991) studie har det visat sig att det finns de leksaker som inbjuder till social lek till exempel leksaker där barnen kan tänka och samarbeta medan andra leksaker inte gör det så som pussel då barnen många gånger sitter själva och bygger.

2.2 Lekens betydelse för barns utveckling

Leken är en fantasiprocess menar Lindqvist (2002) då barnen använder sig av en verklig situation som genom fantasin får en ny innebörd i leken. För att leken ska fungera krävs det att det finns ett handlingsförlopp, ett innehåll och någon form av inspiration. I leken möts barnens olika känslor med verkligheten och samtidigt är barnens lek är en form för att tänka, fundera och reflektera. Vygotskij (1995) poängterar sammanhanget mellan fantasi och verklighet där fantasin är hämtad utifrån verkligheten och människans tidigare erfarenheter. Han hävdar även att fantasi och verklighet går hand i hand och att de erfarenheter en människa får och sedan tidigare har med sig ger möjligheter till fantasi och kreativitet.

Knutsdotter Olofsson (1987) hävdar att är leken frivillig, spontan och den har inget mål. Leken är ett sätt för barnen att uttrycka sig om inre föreställningar, deras erfarenheter och barnens egna minnen. Hon hävdar även att pedagoger ofta säger att alla barnen ska få vara med och leka, men det kan vara så att barnen kan behöva leka själva. Pojkar och flickor leker många gånger tillsammans med många eller få barn och ibland ensamma, men de behöver alla dessa tre former för att kunna utvecklas i leken och utveckla sin lek både inomhus och utomhus. Korpis (1983) och Skolverket (1999) hävdar att pojkar leker i stora grupper där det finns en eller två ledare medan flickor leker i par eller i mindre grupper, de menar även att pojkar och flickor inte leker tillsammans utan var för sig. För Engström (1988) innebär ”jag lekar” att barnen tar egna beslut, det finns inget samspel och samarbete mellan olika individer.

Till exempel i tafatt – lekar där leker varje individ för sig själv men ändå tillsammans. ”Du lekar” representeras av att barnen leker i par och att det finns ett samarbete och en ansvarskänsla. För att lösa olika uppgifter så krävs det att barnen samarbetar, till exempel att man i tafatt – lekar blir befriad av sina kompisar och på så sätt har ”jag leken” blivit en ”du lek”. I ”vi lekar” är barnen tre eller fler till antalet. Barnen behöver uppleva att de är en tillgång för gruppen samtidigt som gruppen är en tillgång för det enskilda barnet. ”Vi lekar” kan vara till exempel stafett – lekar.

Lindqvist (2002) visar i sin studie på att leken alltid ansetts viktig i förskolan men den har tyvärr inte prioriterats eller utvecklats i och som en pedagogisk verksamhet. Hon har även gjort ett par intervjuer i ett arbetslag på en förskola där alla i arbetslaget var överrens om att barnens lek handlar om olika kunskaper, lärande och förståelse. Lillemyr (2002) har fått fram att leken innefattar inre motivation, samspel samt kommunikation och på så sätt ger leken barnen förmåga till koncentration och mental och fysisk aktivitet. Även Skolverket (1999) har visat på att i leken skapar barnet en del av sin identitet och leken fungerar som ett forum där barnet har kontrollen över lekens utveckling. Enligt Nelson och Svensson (2005) har Piaget m.fl. studerat lekens roll och betydelse för barnens utveckling och då konstaterat att barn behöver leka för att utvecklas. De har i sina studier visat på att barns kognitiva och motoriska funktioner utvecklas när de i leken får möjligheter att utforska, experimentera, få starkare självförtroende och öka sin skaparlust.

Flera författare så som Nelson och Svensson (2005) och Almqvist (1991) ifrågasätter lekens egenvärde och nyttovärde. De diskuterar om barns lek ska lämnas ifred eller om den på något sätt ska användas i olika pedagogiska sammanhang. Steinholt (1999) har visat på att det är viktigt att leka, men han menar att barn inte leker för att det är nyttigt utan för att det är roligt, spännande och stimulerande. Knutsdotter Olofsson (2003) menar i sin studie att om förskolan har för mycket material i form av bordsaktiviteter till exempel pussel, pyssel eller pärlplattor så kan detta bidra till att barnen blir begränsade i sin fria lek, detta förekommer speciellt om pedagogerna inte engagerar sig i barnens lek.

2.3 Utomhuspedagogik

Den forskarstuderande Szczepanski (Brügge, Glanz och Sandell, 2002) menar att lärandet i första hand sker inomhus, detta många gånger framför en dator eller genom olika teoretiska

genomgångar. Författarna menar därför att utomhuspedagogiken är viktigt för att kroppen bland annat ska få sitt behov av rörelse och stimulering för sinnen. De menar även att utemiljön kan bli en självklar miljö för inläring precis som förskolans lokaler kan, det gäller bara att arbeta med en slags trygghet för när tryggheten finns hos varje individ kan utevistelsen bli till ett klassrum och ett läromedel. Brügge, Glanz och Sandell (2002) poängterar även de att utomhusmiljön och inomhusmiljön kompletterar varandra trots att de har olikheter. Dahlgren och Szczepanski (1997) betonar att pedagogerna har lätt för att använda sig av olika redskap och material inomhus men när det kommer till utomhusmiljön så har de svårt att upptäcka olika redskap och material.

Brügge, Glanz och Sandell (2002) tar även upp de positiva egenskaperna som utomhuspedagogiken har på till exempel hälsa, den motoriska utvecklingen och lekbeteendet. Det är även påvisat att utomhuspedagogiken utvecklar social kompetens hos barn, då utgångspunkten för lärandet blir den direkta upplevelsen – man förstår med och använder sig av sin kropp. Skolverket (1999) hävdar att utomhuspedagogikens positiva egenskaper också är att den inte ställer några krav på att barnet ska svara rätt eller fel på olika frågor eller påståenden. Hon menar även att ute kan inläringen ske på barnens villkor samtidigt som barnen lär sig genom sina sinnen och då fastnar kunskapen bättre när de använder sig av sin kropp. I leken rör sig barnet på olika sätt så som krypa, gömma sig, springa och klättra, på så vis utvecklar barnen olika förmågor och färdigheter, detta menar Vygotskij (Nelson och Svensson, 2005).

2.4 Konstruktion av kön och könsroller

Enligt Josefson (2005) handlar genus om olika förväntningar, idéer och olika handlingar, dessa formas sedan av oss människor och vad vi har för olika bakgrunder. Genus hjälper oss att uppfatta vad som är manligt och kvinnligt och hur detta påverkar oss som människor. I *Delegationen för jämställdhet i förskolan* (2004) påpekar man att ett likaställt samhälle innebär att flickor, pojkar, kvinnor och män ska ha samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter i livet.

DeLacoste – Utamsings studie (Dahlström, 2007) har visat på att samhället alltid haft och alltid kommer att ha olika krav på män respektive kvinnor. Det framkom även att man inte bara behandlar vuxna människor olika utan det sker även hos barn. Män och kvinnor inte kan

vara lika, detta vore konstigt hävdar Dahlström (2007) och Skolverket (1999) eftersom människan behöver varandras olikheter för att kunna fungera i samhället och som individer. Vidare menar de att kunna ge pojkar och flickor samma möjligheter innebär att man som pedagog måste ha sitt eget förhållningssätt till genus i fokus. I Hellmans (2010) studie har det visats sig att det finns pedagoger som är väl medvetna om vad läroplanen för förskolan, Lpfö 98, säger om jämställdheten mellan flickor och pojkar men att det är svårt att få till en förändring på förskolor.

Både Jones (1994) och *Delegationen för jämställdhet i förskolan* (2004) förklarar att ett tydligt sätt att skilja på pojkar och flickor i förskolan är de förväntningar pedagogerna har på respektive kön. Till exempel anses pojkar vara bråkiga, högljudda och otåliga vilket kan leda till problem om de inte får som de vill med en gång, medan flickorna förväntas vara tysta, lugna, ta ansvar och automatiskt följa de regler som finns i verksamheten. Kärrby (1987) visar även hon på att flickor och pojkar behandlas olika, då det nästan är acceptabelt att pojkarna bryter mot regler medan flickorna förväntas följa dem till punkt och pricka. Eidevald (2009) har i sin studie undersökt vilket kön som får mest tillsägelser där igenomsnitt varje flicka fick 16 tillsägelser medan varje pojke fick 54, vilket motsäger att pojkar ”får” bryta mot regler. Men samtidigt handlar tillsägelserna som flickorna får ofta om hot så som att de till exempel fick lämna rummet om de inte lydde medan pojkarna endast vid ett tillfälle under undersökningen fick denna tillsägelse, vilket enligt Eidevald (2009) kan tolkas som att man har fler förväntningar på flickorna än på pojkarna. Även Hellman (2010) visar i sin studie på att det finns ”typiska pojkar” och det är dessa som betraktas som de ”bråkiga och stökiga”. Det visade sig även att pedagoger delar upp barnen i mindre grupper för att skapa en mjuk stämning i verksamheten och därför delar de även in vilka barn som ska leka tillsammans för att de inte ska skapas några konflikter. Men samtidigt poängterar hon att även om det är mer dominant att pojkarna får en ”stämpel” så förekommer det också på flickorna, dock anser pedagogerna i studien att det är lättare att skildra de ”bråkiga eller de typiska pojkarna”. Pojkar som är lugna och pratar tystlåtet kan bli förstådda som ”icke riktiga pojkar”, medan flickorna som springer runt och är högljudda kan ses som ”icke riktiga flickor” menar Hellman (2010). Det är också påvisat att när barn som placerar sig i roller som är ”typisk pojke” eller ”typisk flicka” blir de synliga som det kön de är.

Eidevald (2009) har gjort en studie i en förskola, där har det visats sig att pedagoger har en förväntan på att flickor ska förstå medan de många gånger inte har den förväntan på pojkarna.

I Hellmans (2010) studie visade det sig att på den förskolan som undersökningen skedde i försökte man planera utifrån pojkarna för att få en lugn verksamhet, då deras mål är att ha grovmotoriska aktiviteter för att få en stabilare grupp. Eidevalds (2009) studie kan förstås som att förskolan inte har ett neutralt sätt gentemot genus om man såg till förskolans mål och styrdokument. Därför menar Eidevald att det finns en risk för att pojkar och flickor kan bli bemötta utifrån förutbestämda köns föreställningar av pedagogerna då pedagogerna själva inte ser sitt eget beteende mot flickor och pojkar. Man kan säga att de tror att de arbetar på ett könsneutralt sätt och ser lika på pojkar och flickor, men många gånger är det så att barnen behandlas olika på grund av sitt kön. Hellman (2010) menar att de pedagoger som var med i undersökning ansåg att pojkar begär så mycket tid att man ibland inte har tid för de andra barnen i gruppen. Eidevald (2009) tar även upp viktiga tankar kring genus, till exempel poängterar han tydligt att det oftast inte räcker att pedagogerna går på en föreläsning om genus där de får höra om hur det är på *andra* platser. Det som behöver ske är att pedagogerna till exempel filmar sig själva och sitt arbetslag för att sedan kunna analysera sitt bemötande mot flickor och pojkar.

I *Delegationen för jämställdhet i förskolan* (2004) visade det sig att designen, både innehållet i böcker och det yttre på till exempel leksaker formar leken, detta syntes i den fysiska miljön då flickor och pojkar ofta leker avskilda. Knutsdotter Olofssons (1987) studie visar också den på att pojkar och flickor leker med olika leksaker och avskilda, men den visar även på att vuxna människor beter sig annorlunda mot barn beroende på om de är flickor eller pojkar redan vid spädbarnsålder.

2.5 Styrdokument för förskolan

Enligt läroplanen för förskolan (Lpfö 98) ska förskolan sträva efter att man ska möta varje individ på samma villkor samt att de krav och förväntningar som ställs på pojkar och flickor bidrar till barnens uppfattning om vad som är kvinnligt respektive manligt. Flickor och pojkar ska även ha samma möjligheter till att utforska, utveckla sina förmågor och intressen utan några begränsningar. Arbetslaget ska arbeta för att flickor och pojkar ska få lika stort utrymme och lika mycket inflytande i förskolan. Personalen ska även sträva efter att barnen ska ha lika mycket rättigheter och skyldigheter för att på så sätt komma i kontakt med det demokratiska samhället.

I läroplanen står det även att leken är viktig för att barnen skall utvecklas både motoriskt och i sitt lärande. Leken främjar barnens fantasi och kreativitet och det är viktigt att förskolan stimulerar barnens lust till att lära. Barnens utforskande och nyfikenhet är viktiga byggstenar i den pedagogiska verksamheten och den ska då utgå ifrån barnens intresse, erfarenheter och behov. De som arbetar i förskolan måste även ta hänsyn till att barn lever i olika omgivningar och genom barnens egna erfarenheter försöker barnet att förstå och skapa sammanhang. För att skapa en mångfald i barngruppen måste pedagoger ta till vara på barns tankar och idéer. Förskolevistelsen för barnen bör innehålla aktiviteter såväl inomhus som utomhus där utomhusvistelsen bör ge barnen möjlighet till lek och aktivitet vilket innebär att miljön måste vara inbjudande med hjälp av olika leksaker och material.

3. Metod

Studiens syfte är att undersöka pedagogers inställning till vad leken och leksakerna har för roll för pojkar och flickors utveckling av sin könsroll samt vad pojkar och flickor leker för lekar och vilka leksaker de använder sig av. Observationer har legat till grund för att undersöka vad flickor och pojkar leker och vilka leksaker de använder sig av medan intervjuer användes för att ta reda på pedagogernas inställning till vilken roll leken och leksakerna har för pojkar och flickors utveckling av sin könsroll. Dessa är de metoder som varit grunden för studien som sedan tolkats och analyserats utifrån en kvalitativ metod. Trost (2008) hävdar att en kvalitativ metod handlar om förstå människans sätt att tänka och reagera kring olika frågeställningar och enligt Patel och Davidson (2003) handlar också den kvalitativa metoden om att skaffa en djupare kunskap om det forskningsområde som man valt att studera.

3.1 Observation

Eliasson (2006) menar att de iakttagelser som man gör vid observationer kan kontrolleras med "svaren" som kommer in från de pedagogerna som varit med i undersökningen. Patel och Davidson (2003) hävdar att observation är ett vetenskapligt arbetssätt för att samla information och vidare menar de att observationer i synnerhet är framtaget för att få information kring olika beteenden. Observationen som gjorts i studien är ostrukturerad vilket innebär att man skaffar sig så mycket material som känns tillräcklig för att kunna få svar på problemformuleringarna. Patel och Davidson (2003) tar i sin bok upp om icke deltagande observatörer då de menar att forskaren är okänd för barn och personal och därmed har han eller hon inte några förutfattade meningar inför undersökningen. Under observationerna användes ett observationsschema som hjälpmedel (Bilaga 2).

3.2 Intervju

Både Dimenäs (2007) och Patel och Davidson (2003) menar att innan man gör en intervju måste de personerna som ska intervjuas veta vad syftet är med studien, de menar även att man ska bortse från sina egna värderingar under intervjun. När intervjuerna ägde rum kom vi till pedagogerna med öppna sinnen och inga värderingar av frågorna. Intervjuerna var ostrukturerade samtidigt fanns det semistrukturerade intervjuer som enligt Denscombe (2000) innebär att man ställer öppna frågor för att intervjuarna ska få möjlighet att få ut så mycket

som möjligt av intervjun. På så vis kan man beroende på svaren ställa följdfrågor och av den orsaken blev intervjun också ostrukturerad.

3.3 Urval

När intervjupersonerna skulle väljas ut vi vände oss till hela förskolan som är en stor förskola i en större stad, den har sex avdelningar, med 24 barnskötare och pedagoger samt 130 barn. Av 24 personer kunde nio stycken, varav åtta kvinnor och en man ställa upp där det fanns ett åldersspann på 20 – 50 år, där två var barnskötare och sju var utbildade pedagoger. Alla 24 barnskötare och pedagoger tillfrågades och de som ville och kände att de hade tid att ställa upp intervjuades. När det gäller observationerna skedde där en form av stickprov för det fanns inte möjlighet att observera alla avdelningar och individer på samma gång, barnen som observerades var mellan ett och sex år gamla. När urvalet av förskolor gjordes föll valet på att göra observationer och intervjuer på en förskola som låg geografiskt nära därifrån uppsatsskrivning gjordes men även utifrån bostadsort, det skulle vara lätt att ta sig till och från förskolan på grund av att vi tillbringade mer än en dag till den empiriska studien.

3.4 Etiska överväganden

Pedagogerna blev informerade om att deras deltagande var frivilligt och att de kan avbryta sin medverkan när som helst utan några negativa konsekvenser vilket framkom när det togs kontakt med förskolan inför studien. Det garanterades att ingen information om särskilda pedagoger eller arbetsplatsen kommer att finnas med i uppsatsen då allt är totalt anonymt. Samtliga material så som observationsschema och intervjusvar kommer att förstöras efter att studien är slutförd. Dimnäs (2007) nämner de fyra forskningsetiska principerna vilka är informationskravet, samtyckekravet, konfidentiellkravet och nyttjandekravet dessa har det tagits hänsyn till i studien.

4. Genomförande

Kontakten med förskolan har skett under delar av terminen och dagen innan studien skulle genomföras informerades förskolan genom ett telefonsamtal och ett besök om att intervjuerna och observationerna skulle ske under veckan som kom, en överenskommelse gjordes om vilka dagar och tider som passade pedagogerna för intervju. Tiden tillbringades på förskolan under tre dagar vid olika långa tillfällen då det har blandats observationer och intervjuer under dagarna.

Observationerna genomfördes utomhus där ett observationsschema fanns som grund för undersökningen. Detta fylldes i efter hand som observationen pågick och när något som hände passade in i någon utav kolumnerna antecknades detta. I observationsschemat dokumenterades vad barnen lekte med för leksaker som var stationära till exempel gungor, buskar, backe, skog samt de mobila/fiktiva som till exempel är spadar och spannar. Det observerades även och noterades i schemat om barnen lekte med eller utan mobila leksaker, ensamma eller tillsammans med andra barn samt hur pedagogernas inställning var gentemot barnen det vill säga om de var passiva eller aktiva i barnens lek samt om de drog sig till något av könen. Det ses som självklart att vara väl förberedd med till exempel ett observationsschema för att kunna få en tydlig bild av flickor och pojkars lek med leksaker. Det gjordes ett flertal observationer under en förmiddag i korta stunder på cirka fem minuter som efter denna tid fick ses över och fyllas på med text för att bli förståeliga. Ett problem som fanns vid observationerna var snön då barnen var väldigt fokuserade på att leka med och i den vilket bidrog till att barnen lekte i en miljö som bara förekommer någon månad per år.

Intervjuerna genomfördes i ett enskilt rum på förskolan med en pedagog åt gången, de gjordes i en lugn miljö och på avskild plats utan andra pedagoger eller barn men trots detta kunde stressen kännas vid på grund av till exempel att barnen skulle ut eller in. Det hela började med en presentation av oss och att tala om syftet med studien, sedan fick de svara på ett antal frågor som spelades in med diktafon och avslutningsvis tackades pedagogerna för sin medverkan, intresse och att de gärna får läsa uppsatsen när den är klar. I intervjuerna användes en diktafon som Dimenäs (2007) menar hjälper forskaren att få med allting som sägs under intervjun, på så sätt går ingen viktig information förlorad.

4.1 Bearbetning

Bearbetningen skedde genom att intervjuerna som spelats in med diktafon, lyssnades av många gånger och skrevs sedan ner ordagrant utan någon som helst korrigeringsmed hjälp av en dator. Varje intervju döptes till pedagog 1 – 7, på så sätt var det lättare att kategorisera deras svar och hitta gemensamma nämnare eller det som skiljde intervjuerna åt. Hela intervjumaterialet hamnade på 2 – 3 sidor/intervju då vissa hade mer att säga än andra och på så sätt fanns det ett rikt material att arbeta med. När det gäller observationerna bearbetades dessa genom att tillsammans gå igenom vad som framkommit. Ett observationsschema följdes och båda hade några scheman var, som sedan slutade på totalt 4 stycken tillsammans. Även dessa kategoriserades för att se till skillnader eller likheter. I resultatdelen kommer redovisningar av dessa kategoriseringar att ske samt en analys.

5. Resultat

Studiens syfte är att undersöka pedagogers inställning till vad leken och leksakerna har för roll för pojkar och flickors utveckling av sin könsroll. Syftet är även att se vad pojkar och flickor leker för lekar och vilka leksaker de använder sig av. Frågeställningarna för studien var; hur resonerar pedagoger kring leken och leksakernas roll för pojkar och flickors utveckling av sin könsroll och vilka typer av lekar och leksaker leker pojkar och flickor med utomhus?

5.1 Observationsresultat och analys

Nedan kommer resultatet redovisas i olika rubriker som syftar till att presentera vad som framkommit gällande flickor och pojkars lekar och leksaker under observationerna som skedde i en utomhusmiljö.

5.1.1 Mobila och stationära objekt

Observationerna visade att de stationära objekten barnen drogs till var gungorna, buskarna, kullen, skogen, sandlådan och rutschkanan. Enligt observationen drogs både pojkarna och flickorna till dessa objekt, men trots detta syntes en viss attraktion där flickorna var mer i sandlådan och pojkarna mer i skogen och på kullen.

Pojkarna och flickorna leker vid gungorna. Buskarna, kullen och skogen är andra objekt. Pojkar och flickor lika mycket – men attraktion för flickor till sandlådan, pojkar skogen. Flickor och pojkar bakar kakor (ur observationsschema 2).

Detta behöver dock inte syfta till att dessa stationära objekt är typiska pojk – eller flickleksaker utan det tolkas som att barnen drogs till vad de ville leka med för stunden. När det gäller de mobila objekten observerades att barnen fann kvarglömda leksaker som blev populära bland både pojkarna och flickorna då det byggdes mycket snöslott, de försökte gräva i sandlådan men det var också populärt att baka kakor med snön, detta för båda könen.

Stationära objekt barnen fann – kvarglömda leksaker. Andra naturmaterial. Pojkar och flickor samma och lika mycket intresse (Ur observationsschema 1).

Att både pojkar och flickor leker med samma mobila leksaker analyseras utifrån att det många gånger leks med olika naturmaterial vilket kan tolkas som att det är ett "neutralt" material. Det kan vara så att pinnar, stenar, löv och snö ses av som leksaker alla kan leka med, det har med andra ord ingen könsstämpel.

5.1.2 Individ, par och vi lekar

Barnens lek utan leksaker visade sig ofta vara "individ lekar", "par lekar" och "vi lekar" där pojkarna och flickorna mest lekte i "par" – eller "vi lekar". Här visade det sig att barnen var väldigt vana vid att inte ha leksaker då de ständigt fann nya sätt att leka på och nya saker att leka med.

Pojkar och flickor hittar massa material från naturen. Inga leksaker plockas ut från förrådet idag (ur observationsschema 2).

Detta kan leda till att deras fantasi utvecklas då de ständigt kommer på nya sätt att använda en färdigproducerad leksak. Exempel på "individ lekar" utan leksaker som barnen roade sig med under observationerna var olika aktiviteter med snö så som följa spår av skoavtryck och åka ner på snön för en backe. Det fanns "individ lekar" med stationära och mobila objekt i form av att de gömde sig i buskarna, skottade snö med spadar och ägnade sig åt lek i ispölar.

Åka pulka, men utan en pulka. Baka tårtor. Följer spår på gården (ur observationsschema 3).

I dessa aktiviteter lekte både pojkar och flickor lika mycket, där sågs det att deras lekar ibland riktades mot varandra då det fanns "par lekar" i form av att de bakade tårtor tillsammans, hoppade i vattenpölar och lekte någon form av tafatt i snön.

Tårtor, vatten och ispölar, Naturmaterial – sand, vatten, snö (ur observationsschema 2).

"Vi lekarna" bestod av lek i skogen och ett mindre snöbollskrig där både flickor och pojkar deltog.

Snöbollskrig. Ta fatt lekar (ur observationsschema 1).

Det var sällan något barn som gick runt själv utan att ha något att sysselsätta sig med, vilket kan beror på att de har en god gemenskap i gruppen men eventuellt även för att förskolan verkar sträva efter att ha ett gott samarbete mellan barnen.

5.1.3 Pedagogers förhållningssätt

Pedagogernas förhållningssätt under observationen ute på gården sågs som neutralt då de inte gick till något eller några barn utan det var barnen som kom till pedagogerna. Det verkade mer som att pojkarna och flickorna bjöd in pedagogerna till deras lek och på så sätt kan barnen styra över pedagogens delaktighet i leken.

Pedagoger utspridda. Barn kom till dem. Neutralt förhållningssätt
(ur observationsschema 1, 2, 3 och 4).

Utifrån observationerna visade det sig att pedagogerna inte gav sig in i barnens lek utan att bli inbjudna. Kan detta bero på att pedagogerna är väl medvetna om att barnen leker bra på egen hand och därför frivilligt väljer att inte träda in i leken förrän något barn ber dem?

5.1.4 Naturmaterial

Vädret de dagarna observationerna ägde rum hade det kommit snö under natten och detta ledde till att pedagogerna inte plockade ut några leksaker. Detta tolkas som att barnen skulle leka fritt utan leksaker och på så sätt utveckla sin kreativitet och fantasi, vad kan man göra i snön och vad kan den användas till? Under observationen var genusglasögonen på för att kunna se om pojkar och flickor drogs till någon speciell lek eller leksak. Det fanns även en del tillfällen där det inte plockades något från naturen vilket kan bero på att de lekte med varandra och inte behövde några fysiska objekt att leka med, utifrån observationerna använde barnen varandra som objekt – alltså att de lekte med varandra. I observationen sågs det att barnen inte var kvar vid någon lek eller leksak en längre tid, kan detta bero på att snön var intressant och rolig för barnen då de fick uppleva den med sina sinnen, på sina villkor och att de på så sätt inte kände behov av leksaker?

5.2 Pedagogernas inställning till lek och leksakers roll för pojkar och flickors utveckling av sin könsroll

Resultatet kommer att redovisas i olika rubriker som syftar till att presentera de olika resonemang och inställningar som blev mer eller mindre tydliga i bearbetning av pedagogers intervjuer.

5.2.1 Pojkar och flickor leker med samma leksaker utomhus

Intervjuerna med pedagogerna har visat på att de tycker att pojkar och flickor kan leka med samma leksaker utomhus då de nämner exempel som spadar, spannar, naturmaterial och cyklar.

Pedagog 1: - ”Både pojkar och flickor är väldigt glada för att gräva i sandlådan, det är dem.”

Pedagog 7 håller med och ger exempel på andra leksaker som barnen brukar leka med.

Pedagog 7: - ”Spadar är väldigt intressant tycker alla barn om att gräva hål och att göra sandkakor och raserar gärna dem med hink eller andra små sandleksaker.”

De nämner även att det finns dagar då de inte tar ut några färdigproducerade leksaker och barnen leker lika bra för det då de roar sig med att till exempel plaska i pölar, leta pinnar och bestiga berget.

Pedagog 5: - ”Ehh vi använder mycket av det som finns ute i naturen det finns dagar då vi inte plockar ut några leksaker och dem leker lika bra för det. De bestiger berget och vi plaskar i pölar och vi kladdar med gegga och ofta är det lite spadar och så, så man kan gräva men ehh det är inte alltid.”

Pedagog 2 nämner också utemiljön och pratar mycket kring naturmaterialen som finns tillgängliga på gården.

Pedagog 2: - ”Ehh de brukar gå ut i skogen letar pinnar ehh vattenpölar, kladda och göra geggamoja och sandlådan. De cyklar när vi har ute cyklarna det har vi inte alltid det blir oftast cyklarna.”

Det framgår tydligt att barnen ofta har naturmaterial som leksaker och inte de färdigproducerade leksakerna men kan förrådet ha påverkan på barnens lek när det är stängt? Eftersom genom att det är stängt så ”tvingas” barnen hitta på nya lekar och framför allt

komma på nya leksaker och hur de kan använda sig av naturmaterialet som finns runt omkring.

5.2.2 Vad som helst kan bli en leksak

Enligt de flesta av pedagogerna är leksaker olika verktyg för att barnen ska kunna leka bland annat rollekar och leka lekar som utvecklar deras lärande och fantasi.

Pedagog 5: - ”Gärna saker som skapar rollekar. Gärna saker som skapar utvecklar fantasin.”

Samtidigt menar de att en leksak inte enbart behöver vara en traditionell sak av plast utan kan lika väl vara olika naturmaterial som barnen finner intressanta för tillfället.

Pedagog 7: - ”Det är egentligen vad som helst. Vad som är intressant för tillfället, är det en kotte är det en leksak är det en färdigproducerad leksak så. Det är väl lite olika det är vad barnen väljer att göra till sina leksaker och vad jag väljer som pedagog att framföra.”

Pedagogerna pratade även om leksaker som stimulerar fantasin.

Pedagog 9: - ”Det är ju i så fall såna som lyfter de som ger utrymme för fantasin. Jag tycker inte om det här för färdiga leksaker.”

Under sammanställningen av intervjuerna funderades det över att det är leksakerna som ska stimulera barnen vilket då bidrar till att utveckla deras fantasi och kreativitet. Kan barn få för mycket eller för lite leksaker och kan tillgången eller bristen på dem begränsa barnen i deras lek? Barn kan säkert bli hämmade i sin lek om de har för mycket eller för lite leksaker. Barnen kan bli begränsade i sin lek om de har för få leksaker då de kanske inte kommer vidare i sin lek alltså de behöver leksaker för att utveckla sin lek och sitt lärande. Men samtidigt kan för många leksaker bidra till att de bara används till det de är till för och kan då inte vidareutvecklas till exempel en bil förblir bara en bil.

5.2.3 Åsikter om utomhusmiljöns påverkan på flickor och pojkars val av leksaker

Åsikterna kring utomhusmiljöns påverkan på val av leksaker var olika då några pedagoger menade på att utomhusmiljön påverkar medan andra ansåg tvärtom.

Pedagog 1: - ”Ehh det är ju lite så att det är vi som ger barnen för det är vi som presenterar det färdiga materialet om man säger så. Vi har ett förråd fullt med färdigkonstruerade saker som redan har en mening som vad det ska vara för användningsområde. Vi har spadar för att jo vi ska kunna gräva, hade vi kanske inte haft det öppet på en månad kanske barnen hade använt pinnar till att gräva med istället. Jag tror att det färdiga materialet påverkar flickor och pojkar men hade vi valt att inte ha det öppet under en väldigt lång tid så barnen hade blivit vana vid att använda naturmaterialen så tror jag inte det hade varit någon skillnad.”

Det är bland annat pedagoger som befinner sig på en småbarnsavdelning som skiljer sig mot de andra då de menade på att det inte finns någon skillnad på pojkar och flickors val av leksaker på en småbarnsavdelning för att de är så små och därför reflekterar de inte över hur de väljer sina leksaker på samma sätt som de äldre barnen gör.

Pedagog 6: - ” Inte bland de små kan jag nog inte känna för där är det nog där leker dem med allt. Sen är det nog när de blir större.”

Pedagog 8 håller med om det pedagog 6 säger då flickor och pojkar leker med allt när de är små.

Pedagog 8: - ”Nej min erfarenhet är att flickor vill lika gärna vara i skogen och bära pinnar som ehh pojkarna vill.”

Intervjuerna visade också på att pedagogerna menade att pojkar springer mer runt medan flickorna är lugna och många gånger befinner sig i sandlådan.

Pedagog 9 : - ”Lite grann gör ju det, så är det ju det kan man ju inte komma ifrån att killarna kanske är lite mer för att mäta sina krafter och liksom rusa runt och tjejerna gillar ofta mer stå och bygga ihop i sand det kan man ju se men det är ju inte entydigt att pojkarna bara gör det och tjejerna bara gör det.”

Kan det vara så att barn väljer leksaker efter vad de tycker är roligt och beroende på vad de vill leka med för stunden? Barn väljer många gånger att leka med det som de finner attraktivt och roligt att använda och detta är något som varken inomhus - eller utomhusmiljön påverkar. Att det skiljer sig mellan vad pedagoger på en småbarnsavdelning anser och på en pedagog från en ”vanlig avdelning” kanske beror på att på en småbarnsavdelning är man som pedagog mer tillsammans med barnen då man behöver hålla en annan koll på dessa än på äldre barn.

Men det kan även vara så att småbarn leker med allt och då kan det uppfattas som att pojkar och flickor kan leka med samma leksaker.

5. 2.4 Olika uppfattningar om flickor och pojkar

Pedagogerna förenar genus och ordet flicka och pojke till likabehandling, jämställdhet, att behandla människor på lika sätt oavsett kön.

Pedagog 2: - ”Ehh det betyder jämställdhet mellan pojkar och flickor, kvinnor och män. Och i ett genusperspektiv kan man se både bägge kön. Ehh ja flickor leker med dockor och pojkar leker med bilar.”

En annan intressant tanke som en pedagog uttryckte det var att;

Pedagog 4: - ”Flickor skvallriga och pojkar rättfram.”

Det var tydligt framträdande om vad som var typiskt pojke och typiskt flicka då andra centrala ord om genus var bilar, action, rosa kläder, snälla och söta då det var tydligt framträdande vad som var typiskt pojke och typiskt flicka

Pedagog 2: - ”Nej men det är väldigt inrutat att flickor ska leka med dockor och de ska ha rosa kläder och det ska vara Hello kitty. Och pojkar det, ehh ska leka med bilar och va lite tuffare och ha jeans ehh blåa kläder och så. Men flickor och pojkar vad tänker jag mer? Ehh ja jämställdhet ska vara lika liksom men man behandlar inte de lika tyvärr.”

Pedagog 8 drog även kopplingar till hur det själv var när man växte upp.

Pedagog 8: - ”Flicka tänker jag såklart efter som när jag var lite var det lite inpräntat då har vi rosa kläder och rosa filter och också såklart pojkar bilar och blått och det här. För så är jag ju själv uppvuxen men jag tror det börjar försvinna mer och mer.....i alla fall på förskolan.”

Detta tolkas inte som något negativt utan det är något som har byggts upp av samhället och de värderingar man bär med sig, där deras svar tolkas som att det verkade vara svårt att behandla flickor och pojkar helt lika. Detta kan vara ett omedvetet tänk som människan har, vi lever trots allt i ett inrutat samhälle med klara värderingar för vad en flicka och pojke är samt hur de ska vara och bete sig. Kan man behandla flickor och pojkar etthundra procent lika?

5.2.5 Leksaker är viktiga för alla barn

Pedagogerna som intervjuats menar att alla leksaker är viktiga för alla barn oavsett kön men samtidigt finns det de typiska flick – och pojkleksakerna som respektive kön attraheras till.

Pedagog 2: - ”Jag tycker att det är viktigt att det finns tillgång till allt. Men sen typiskt är väl att killar leker med bilar och tjejer med dockor det finns ju tillgängligt för alla så.”

Det kom även fram att det finns en viss flickighet och pojkighet hos respektive kön.

Pedagog 5: - ”Det är ju oftast såhär att i flickor finns det en flickighet och i pojkar finns det en mer styrka och då väljer dem kanske inte de nätta sakerna som små vagnarna utan man väljer action med lite fart i.”

Pedagogerna lyfter fram att till exempel omsorgs biten är lika viktigt för både pojkar och flickor samt byggklossar då detta utvecklar samarbetet.

Pedagog 1: - ” Jag tycker egentligen att allt är viktigt för vilket som för jag anser att alla ska både flickor och pojkar ska kunna arbeta med byggmaterial och skapa ja och lera och rita. Pojkar ska lika väl kunna leka med dockor för det är omsorgs biten och det är inget speciellt till flickor utan det är lika viktigt för pojkar. Det känner jag är inget speciellt så.”

Pedagog 6 håller med om att det egentligen inte finns några viktiga leksaker utan att det många gånger handlar om hur man som pedagog lägger fram leksakerna till barnen.

Pedagog 6: - ”Finns väl inga viktiga just att jag kan väl tänka mig att men nu har jag ju en flicka och två pojkar själv och där märker man ju faktiskt att ehh dem kan lika gärna leka med dockor som att hon leker med bilarna asså att det inte är så men det är lite hur vi lägger fram leksakerna. Hur vi och vad vi tar fram, tar vi bara fram dockor leker säkert pojkarna också med dockorna och tar vi fram Lego eller bilarna så leker flickorna med det. Det är nog mycket vad hur vi lägger fram leksakerna men jag kan inte tycka att det finns nåt men visst tjejer leker mer med dockor och killar leker mer med bilar och Lego eller så men ehh ja.”

Det är inte leksakerna som gör barnen utan barnen gör leksakerna, då den i barnens lek kan få en annan innebörd än vad den egentligen är tillför. Till exempel behöver en dockvagn inte bara vara en dockvagn då den kan bli en bil eller en gräsklippare i barnens värld. Det är viktigt att som pedagog tänka på hur man lägger fram leksakerna samt vad man erbjuder för leksaker

till respektive kön. Det är kanske inte nödvändigt att säga till en pojke att gå till ”byggis” och att flickorna kan gå till ”dockis” när de inte vet vad de vill eller kan leka med?

5.2.6 Pedagogers delaktighet i barns lek

Pedagogerna ansåg att delaktigheten i barnens lek var lika, de ansåg inte att det var mer med i flickornas eller pojkarnas lek. Men det fanns ändå lite olika svar på hur denna delaktighet sker, ibland beror det på barnen och ibland på pedagogens placering på gården.

Pedagog 7:- ”Jag dras nog till båda lika mycket. Det är ju som sagt personerna och individen i sig. Sitter vi ett gäng i sandlådan och leker så kommer barnen till en och det spelar ingen roll vilka barn det är eller om det är flicka eller pojke och såhär. Så de, dras inte till några speciella det är ungefär som att man inte kommer överrens med alla att alla barn kanske inte tycker om mig då dras ju inte det barnet till mig automatiskt och då är det mer kemin som inte stämmer och inte genus.”

Pedagog 3 menar på att eftersom pojkar anses mer självständiga och leka för sig själva så är det lätt att man hamnar med flickorna. Men samtidigt att det beror på vad man gör ute på gården.

Pedagog 3: - ”Det varierar jättemycket eh det beror på lite vad man gör. Asså vi är ju mycket i sandlådan och det är ju mycket både killar och tjejer. Men killarna leker mer för sig själva på ett annat sätt än vad tjejerna i den här åldern gör så att då blir det nog lite mer tjejerna.”

Andra pedagoger har inte tänkt på hur de förhåller sig till barnens lek.

Pedagog 8: - ”Oj det har jag inte tänkt på. Jag hoppas på att det är lika men jag tror ju kanske att man passar på pojkarna lite mer. För att de är mer rörliga har och mer ehh man får passa dem lite mer eller passa men se efter dem och. Sen kan man behöva tid åt flickorna för att de ska komma igång och man behöver dra med dem på ett annat sätt. Men jag tror det blir mer skillnad när de blir äldre.”

Under tolkningen av intervjuerna funderades det på att som pedagog är man förhoppningsvis med alla barn ungefär lika mycket men att man ändå alltid har ett vakande öga på vissa barn för att på så sätt ”hålla koll” på vad de gör och vart de befinner sig.

5.3 Resultatsammanfattning

Sammanfattningsvis har det framkommit att pedagogers förhållningssätt till hur leksaker introduceras i verksamheten har betydelse för hur pojkar och flickor kan välja sina leksaker och vad de leker för lekar. Men det handlar även om att som pedagog se till sig själv och påminna sig om vad man har för förhållningssätt till, till exempel genus. Observationer och intervjuer har visat på att pojkar och flickor leker med samma leksaker eller leker samma lekar oavsett om de är utomhus eller inomhus. Även om detta har visat sig så här leker pojkar ändå med typiska pojkleksaker och flickor med typiska flickleksaker, detta är något som vi inte kan komma ifrån. Som pedagog måste man respektera detta då det finns traditionella könsmonster som visar på hur pojkar och flickor ska vara och bete sig.

6. Diskussion

Enligt Almqvist (1991) är barnens leksaker idag producerade av vuxna samt att det är föräldrarna som köper leksakerna. Vi människor måste börja tänka på att vuxna och barn inte har samma syn på leksaker, då vi tänker olika! Resultatet från studien visar på att pedagogerna anser att deras förhållningssätt gentemot leksaker i sin tur speglar barnens val av leksaker. För ett barn kan vad som helst bli en leksak och kan det vara så att pedagogers inställning har stor betydelse för vad och hur barnen väljer sina leksaker på förskolan? Pojkar och flickor kanske inte får leka med vissa leksaker för sina föräldrar och att man då som pedagog kan känna en slags rädsla för konflikter med föräldrarna om de får se att han eller hon leker med de ”förbjudna leksakerna”. Kan det vara så att föräldrar har någon påverkan på förskolan? Är det även så att föräldrar har en rädsla för att deras barn ska bli homosexuella när de leker med leksaker eller har kläder från det motsatta könet även om detta är mest icke troligt? Uppfattningen är att denna syn sker mer på pojkar än på flickor då flickorna nästan anses tuffa när de har på sig färger eller kläder som kan liknas med pojkarna. Läroplanen för förskolan, Lpfö 98, menar ändå på att alla barn ska behandlas lika oavsett kön, vilket innebär att man som pedagog inte kan ge barnen förbud till vissa leksaker.

Analysen av den empiriska studien visade att pedagogerna menar att leksaker kan utveckla barnens lärande samt att lekar som rollekar är viktiga för deras fantasi. Pedagogerna tyckte inte att en leksak behöver vara något traditionellt av plast utan det kan egentligen vara vad som helst som till exempel en kotte, de menar alltså att alla saker får liv i barnens värld. Detta är något som Knutsdotter Olofsson (2003) säger emot då hon menar att en bil bara kan vara en bil och inget annat, samtidigt menar Nelson och Svensson (2005), Almqvist (1991) och Selander (2003) att en leksak blir ett föremål där den i barnens värld kan bli vad som helst. Kritik och enighet riktas till Knutsdotter Olofssons (2003) studie om att en bil inte kan bli något annat än en bil, då den har ett visst utseende och funktion, men samtidigt visade observationerna att pojkarnas och flickornas lek med saker och ting kunde bli precis vad som helst, till exempel tog de saker från naturen som barnen gjorde till sina egna leksaker då en pinne kunde bli en spade.

Det observerades att både pojkar och flickor lekte med det som fanns till hands då de både hittade kvarglömda leksaker och använde sig av olika naturmaterial, det var inte så att pojkar lekte mer livliga lekar i form av krig och att tjejerna mer var i sandlådan utan barnen lekte med det mesta till exempel plaskade i ispölar och lekte i sandlådan. Även pedagogerna

hävdade att alla leksaker är viktiga för alla barn oavsett kön men att det finns en attraktion till typiska pojkleksaker för pojkar och typiska flickleksaker för flickor samt att både pojkar och flickor tycker om olika typer av utmaningar. Almqvist (1991) menar att det finns typiska pojkleksaker i form av bilar, actiongubbar och Lego medan flickornas leksaker präglas av Barbie, bebisdockor, mjukisdjur, ritpapper, pennor och suddgummi. Detta var inget som kunde observeras eftersom de var ute men ska man tolka Almqvists leksaker så är det leksaker som bidrar till livlig lek och stillsam lek, vilket var något som inte kunde observeras.

Under observationen förekom tre olika former av lekar utan leksaker, ”individ lekar” i form av att följa spår i snön och gömma sig i buskarna, ”par lekar” fanns i form av att pojkar och flickor bakade tårtor tillsammans och lekte tafatt lekar medan ”vi lekar” fanns i form av snöbollskrig och lek i skogen. Dessa aktiviteter lektes tillsammans lika mycket av pojkar och flickor blandat vilket säger emot det Korpis (1983) och Skolverket (1999) menar att pojkar och flickor inte leker tillsammans utan var för sig. Samtidigt menar Knutsdotter Olofsson (1987) att barn kan behöva leka både ensamma eller flera stycken tillsammans. Det är viktigt att barnen kommer i kontakt med alla dessa former av lek för att kunna utvecklas inom till exempel den sociala utvecklingen, samspelet samt kommunikationen för att sedan kunna fungera som individer och människor i samhället. Detta stämmer överrens med vad Lillemyr (2002) tar upp om att leken omfattar inre motivation, samspel och kommunikation. Det har också reflekterats över att även om det var ett stort åldersspann på ett till sex år kunde det inte observeras att de små barnen lekte mer ”individ lekar” medan de äldre barnen lekte ”par lekar” och ”vi lekar”, detta kanske beror på att snön var något centralt i barnens lek och därför kunde de mindre barnen och de äldre barnen leka tillsammans.

Observationen av barnens lek med både mobila och stationära objekt visade på det som Vygotskij (1995) skriver om när det gäller sammanhanget mellan fantasin och verkligheten. Det kunde observeras att pojkar och flickor till exempel skottade snö med de kvarglömda spadarna på gården vilket vi kopplar till att de kanske sett någon skotta snö hemma och att barnen sedan imiterar användandet av spaden, samtidigt använder de sin fantasi då spaden blir till en snöskyffel. Det sågs att barnen var vana vid att inte använda sig av några färdigproducerade leksaker då naturmaterial fungerade som ett komplement till dessa. Knutsdotter Olofsson (1987) menar att leken är frivillig och spontan den är till för att barnen ska uttrycka sina tankar och känslor samt använder sig barnen av sina egna erfarenheter och minnen för att utveckla leken. Enligt intervjuerna ska leksaker inte vara för färdigproducerade

då pedagogerna syftade till att det då inte ges utrymme till fantasi. De menade att barnen får mer möjligheter att skapa en egen bild av vad någonting är och hur det kan vara när leksaken inte är helt färdigproducerad. Kan färdigproducerade leksaker göra att barnens lek blir för färdigbestämd och vad kan påverkan på barnets lek bli om de bara har tillgång till naturmaterial? Blir syftet uppnått med till exempel dockan när barnen använder leksaken på det sättet som de vill?

Pojkarna och flickornas lek har visat på att de inte var kvar vid någon leksak eller lek en längre tid då det observerades att de kunde gå från en leksak eller lek till den andra väldigt fort. Här ställs frågan om barnen kanske gör det för att de leker eftersom de tycker att det är roligt och inte för att det är nyttigt, detta är något som Steinsholt (1999) diskuterat kring. Troligen leker inte barn för att de anser att det är nyttigt eller för att de lär sig genom den utan för att barnen tycker det är roligt att leka med olika leksaker, de testar för att få så mycket kunskap som möjligt. Barnen tänker nog inte på att de leker för att lära sig olika saker då det under vår utbildning inte förekommit att barnen sagt att de lärt sig något under eller i sin lek. Däremot har det visat sig på ett senare stadium eller vid andra tillfällen vad de lärt sig under sina lekar.

Intervjuerna kring pedagogernas delaktighet i pojkar och flickors lek visade på att om man som pedagog blir inbjuden till lek eller inte beror på vart man placerar sig på gården. Men även vilka barn det är som kommer fram till pedagogen, detta är något som också Nelson och Svensson (2005) och Almqvist (1991) diskuterar kring i sina böcker då de ifrågasätter om leken ska lämnas ifred eller inte? Det är viktigt i detta sammanhang att tänka på att trots att barnen bjuder in pedagogerna till sin lek är det ändå barnen som ska ha huvudrollen i leken, vilket innebär att leken ska vara på barnens villkor. Har pedagogerna huvudrollen i barnens lek och sedan går iväg så försvinner leken på grund av att barnen förlorar den personen som bestämde och styrde över handlingen.

Enligt Szczepanski (Brügge, Glanz och Sandell, 2002) stimuleras sinnen och kroppens behov av rörelse vid utomhusvistelse. Utemiljön kan bli en miljö för inläring precis som inomhusmiljön, då man behöver arbeta med att skapa en trygghet för pedagogerna för att kunna göra utemiljön till ett klassrum och läromedel. Under observationerna fanns det snö på marken och detta var fascinerande för alla barn då de fick möjlighet att uppleva snön med sina sinnen. Allt som barnen aktiverade sig med utomhus upplevde de med sina sinnen då det

fanns möjlighet att klättra, springa, smaka, lukta och känna på snön. Att krypa springa och klättra utvecklar barnens olika förmågor och färdigheter menar Vygotskij (Nelson och Svensson, 2005). Kan det vara så att sinnen hjälper barnen att utveckla sina förmågor och färdigheter eftersom de får möjlighet att uppleva genom sin kropp?

Intervjuerna visade på att hur en flicka och en pojke konstruerar sina könsroller och vilka förväntningar som finns är väldigt förutbestämt vilket pedagogerna delvis menar beror på samhället och på deras egen uppväxt. Samtidigt menar de att flickor och pojkar kan leka med vilka leksaker som helst oavsett kön. Detta överrensstämmer med vad DeLacoste – Utamsing (Dahlström 2007) menar med att samhället ställer olika krav på kvinnor och män, vilket innebär att även pojkar och flickor har olika krav på sig. Undersökningarna visade också på det Skolverket (1999) och Dahlström (2007) skriver om att en man och en kvinna inte kan vara lika då vi behöver varandras olikheter för att fungera i samhället. Det är viktigt att pojkar ska få vara pojkar och flickor ska få vara flickor men det är absolut inte fel om en pojke vill leka med ”flickeleksaker” så som dockor och vice versa. Som pedagog kan det vara svårt att tänka att till exempel pojkar ska leka med flickeleksaker och vice versa eftersom man redan har en inställning till hur flickor och pojkar ska behandlas eller bete sig. Detta på grund av att man har ett ”klar” inställning är det inte lätt att bryta dessa tankar eller mönster. Läroplanen för förskolan, Lpfö 98, menar på att flickor och pojkar ska ha samma möjligheter att utforska och utveckla sina förmågor och intressen utan några begränsningar.

Hellman (2010), Eidevald (2009), Jones (1994) och Kärrby (1987) hävdar att det finns förutfattade meningar på pojkar respektive flickor, pojkar ses ofta som bråkiga, stökiga och högljudda medan flickorna ses som de som ska följa regler, vara tysta och lugna. Detta har visats sig i intervjuerna att det finns en viss underton av detta, pedagogerna menar inte direkt att pojkar och flickor har dessa egenskaper men att det finns en risk att man ser barnen på detta sätt, till exempel att man kollar till pojkarna lite extra och istället försöker driva på flickorna lite mer. Kan detta bero på något slags kontrollbehov man har som pedagog? Att pedagoger kanske idag är medvetna om att flickor kan bli mer tysta i de högre årskurserna medan pojkar kan ha en tendens till att ta för mycket plats kanske är en orsak till att de kollar pojkarna lite mer och driver på flickorna.

6.1 Metoddiskussion

I metoden användes observationer och intervjuer, dessa var bra metoder för att genomföra studien på ett smidigt sätt då man kunde tolka både barnens lek och pedagogernas tankar och åsikter samt hur de agerade i verkligheten.

Vid observationerna användes ett observationsschema, detta var till en viss del en nackdel då det var svårt att placera in barnens lek i de olika kolumnerna alltså vad som passade in i till exempel ”vi lek”. Det negativa med observationsschemat var att man inte alltid hann med att skriva ner allt som observerades på grund av att man var tvungen att tänka till vart just den leken skulle placeras in innan man skrev. Men samtidigt var det ett bra sätt att observera på då kolumnerna täckte in alla de tänkbara sätt barnen kunde leka på. Skulle en videoobservation ha varit en bättre metod eller bara ett komplement till observationerna? Då videoobservationerna kunde ha bidragit till att samla in mer information än vad som gick att få med på observationsschemat.

När observationerna genomfördes hade vi tankar på att informera föräldrar kring uppsatsens studie och de etiska överväganden, tyvärr var detta något som föll bort när väl den empiriska delen genomfördes. Vi är väl medvetna om att detta är ett problem då det är viktigt att alla som är med i en studie kan ge sitt samtycke till den, men samtidigt observerades inte något som är ”känsligt” och barnen kan inte identifieras på något sätt i studien då till exempel vare sig fingerade namn eller specifika åldrar framkommer.

Åldersspannet på barnen var ett till sex år gamla, detta var inget som gick att styra över för när observationerna skedde var alla barnen på hela förskolan ute på gården. Har den stora ålderskillnaden någon betydelse för hur barnen lekte och vad de lekte med? Det reflekterades över denna fråga och tanken som kom upp var att åldern inte har någon betydelse då barnen i detta fall lekte tillsammans oavsett ålder, kön och leksaker. Alltså även de små barnen åkte på kullen, lekte med pinnar och byggde tårter, precis som de stora barnen, så att åldersspannet var stort har nog inte haft betydelse för denna studie.

Intervjuerna gjorde att man kunde bli mer personlig med pedagogerna på grund av att man kunde komma åt känslor, tankar och kroppsspråk och därmed få mer utvecklande svar än vid till exempel en enkät. Hur länge de intervjuade pedagogerna hade jobbat inom förskolan frågades inte men intervjuerna hade nog skiljt sig åt på så vis att i dagens samhälle har alla

samma rättigheter, att man förr tydligt skiljde på flickor och pojkar. Än idag skiljer man på pojkar och flickor men det är nog inte lika synligt idag som förr kanske sker denna åtskiljning mer omedvetet idag? Intervjuerna spelades in med en diktafon och genom att använda det hjälpmedlet försvann ingen viktig information men vi har ställt oss frågan om diktafonen kan ha påverkat deras svar då de är medvetna om att den spelar in? En nackdel med intervjuerna var att vi hade svårt att hålla oss till semistrukturerad eller ostrukturerad metod, då vi under intervjuerna blandade dessa. Alltså det fanns ett visst antal frågor som fungerade som vägledning för att få den informationen som studien behövde samtidigt som följdfrågor efter och under vissa frågor och intervjuer förekom för att pedagogerna på så sätt skulle få möjlighet att utveckla sina svar. Hade resultatet visat på andra svar om vi hade hållit oss till bara en intervjuemetod? Frågorna som användes var bra för att få svar på frågeställningarna men ibland kunde de vara för styrande och därför användes följdfrågor för att kunna få fram svar som kunde användas i studien.

Efter att studien genomförts har tankar väckts kring vad vidare forskning skulle kunna vara. Det finns två frågor som har väckts under tiden med uppsatsen och de är; Barns val av leksaker – skiljer sig pojkar och flickors lek och leksaker inomhus där de har tillgång till typiska leksaker för sitt kön? och; Hur påverkar pedagogers inställning till genus barnens utveckling?

Det har inte framkommit några konsekvenser för den egna yrkesrollen i studien utan mer tankar på hur man ska kunna bemöta varje individ lika. Dock kan en konsekvens vara att det är en svårighet att kunna bemöta varje barn så att alla får lika mycket tid av pedagogerna. Denna tid är svår att dela lika då det alltid på förskolor finns barn som behöver stöd och att det finns mycket praktiska saker som ska hinnas med under en normal arbetsdag som till exempel pappersarbete och olika aktiviteter med barnen.

7. Avslutning

Studiens syfte är att undersöka pedagogers inställning till vad leken och leksakerna har för roll för pojkar och flickors utveckling av sin könsroll samt vad pojkar och flickor leker för lekar och vilka leksaker de använder sig av. Frågeställningarna som har blivit besvarade är; Hur resonerar pedagoger kring leken och leksakernas roll för pojkar och flickors utveckling av sin könsroll? och; Vilka typer av lekar och leksaker leker pojkar och flickor med utomhus? I studien har frågeställningarna besvarats genom två olika metoder som är observation där ett observationsschema användes som hjälpmedel, samt nio intervjuer med både manliga och kvinnliga pedagoger.

Svaren gällande frågeställningen om pedagogers inställning till leken och leksakernas roll för pojkar och flickor konstruktion av könsroller har visat på att mycket handlar om pedagogens egna förhållningssätt till leksaker. Enligt Nelson och Svensson (2005), Almqvist (1991) och Selander (2003) blir en leksak ett föremål när den i barnens lek blir något annat än vad den egentligen är, till exempel blir en spade en pistol eller så kan en pinne bli en häst. Det har även framkommit att pedagogerna anser att alla leksaker är viktiga men pedagogerna poängterar att de ofta har förrådet med färdigproducerade leksaker stängt. När de har förrådet stängt får barnen möjlighet att utveckla sin fantasi och kreativitet med hjälp av olika naturmaterial då pedagogerna menar på att allt i barnens värld kan bli till en leksak. Det har poängterats att alla leksaker är viktiga då de menar att barnen kan leka med alla leksaker oavsett kön, dock finns det en viss attraktion för pojkarna att dras till mer fartfyllda lekar medan flickorna ses i sandlådan. Detta betyder inte att det är typiska leksaker för något av könen utan barnen dras ju trots allt till det som de finner intressant för tillfället. Enligt Knutsdotter Olofsson (1987) är leken frivillig, spontan och den har inget mål, leken är ett sätt för barnen att uttrycka sig om inre föreställningar, deras erfarenheter och barnens egna minnen.

Den andra frågeställningen handlade om vilka lekar och leksaker pojkar och flickor lekte med utomhus. Enligt Almqvist (1991) finns det typiska pojkleksaker i form av bilar, actiongubbar och Lego medan flickornas leksaker präglas av Barbie, bebisdockor, mjukisdjur, ritpapper, pennor och suddgummi. Dessa leksaker är typiska för pojkar och flickor men det var inget som visade sig i observationerna eller intervjuerna med pedagogerna då flickor och pojkar lekte med samma leksaker och naturmaterial utomhus. Det fanns tre former av lek som kunde observeras nämligen ”individ lek”, ”par lek” och ”vi lek” med stationära, mobila eller inga

leksaker alls. Exempel på dessa var följa spår i snön, gräva med spade i sandlådan, baka tårta och hoppa i ispölar. Utomhuspedagogiken har positiva egenskaper enligt Brügge, Glanz och Sandell (1999) på till exempel hälsan, den motoriska utvecklingen och lekbeteendet. Det är även påvisat att utomhuspedagogiken utvecklar social kompetens hos barn, då utgångspunkten för lärandet blir den direkta upplevelsen – man förstår med och använder sig av sin kropp.

Det observerades och intervjuades även om vart pedagogerna befann sig på gården i barnens lek, som visade på att de var med i pojkarnas och flickornas lek lika mycket. Samt att det var barnen som kom fram till pedagogerna när de ville inbjuda dem till lek. Skolverket (1999) menar att kunna ge pojkar och flickor samma möjligheter innebär att man som pedagog måste ha sitt eget förhållningssätt till genus i fokus. Enligt intervjuerna menade pedagogerna att hur flickor och pojkar ska vara, bete sig och vad de ska leka med för leksaker är väldigt inrutat men att de på förskolan jobbar ”neutralt” där de försöker se lika på flickor och pojkar.

Sammanfattningsvis kan man säga att pedagogernas inställning till leksaker har betydelse för hur barnen väljer sina leksaker och hur de leker med dem. Utomhus blir leksakerna mer ”neutrala” eftersom de inte tar ut färdigproducerade leksaker då stenar, sandlådan, gungorna eller pinnar inte kan få en ”köns stämpel”.

Referenslista

Almqvist, B. (1994). *Approaching the Culture of Toys in Swedish Child Care*. Stockholm: Almqvist & Wiksell. ISBN: 9155432603.

Almqvist, B. (1991). *Barn och leksaker*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 9144304110.

Brügge, B. Glanz, M. & Sandell, K. (2002). *Friluftslivets pedagogik. För kunskap, känsla och livskvalitet*. Stockholm: Liber. ISBN: 9147051302.

Dahlgren, L.O. & Szczepanski, A. (1997). *Utomhuspedagogik – Boklig bildning och sinnlig erfarenhet*. Linköping: Linköpings Universitet. ISBN: 978-91-7871-979-2.

Dahlström, A. (2007). *Könet sitter i hjärnan*. Stockholm: Göteborg Corpus – Gullers. ISBN: 9197603309.

Delegationen för jämställdhet i förskolan. (2004). *Den könade förskolan – om betydelsen av jämställdhet och genus i förskolans pedagogiska arbete*. Stockholm: Elanders Gotab AB. ISBN: 978-91-38-22251-5.

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 9144050046.

Dimenäs, J. (2007). *Lära till lärare. Att utveckla läraryrket – vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber. ISBN: 978-91-47-08421-0.

Eidevald, C. (2009). *Det finns inga tjejbestämmare – Att förstå kön som position i förskolans vardagsrutiner och lek*. Jönköping: Jönköping University. ISBN 978-91-628-7692-0

Eliasson, A. (2006). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 9144045948.

Engström, L-M. (1988). *Idrotten lär. Pedagogiska perspektiv på barn – och ungdomsidrott*. Stockholm: Utbildnings Radion (UR). ISBN: 91-26-88850-5.

Hellman, A. (2010). *Kan Batman vara rosa? Förhandlingar om pojkighet och normalitet på en förskola*. Göteborg: Göteborgs Universitet. ISBN 978-91-7346-689-9

Jones, A. (1994). *Flickor blir flickor i ett socialt samspel av betydelser och sätt att vara*. Kvinnovetenskaplig Tidskrift 4/1994.

Josefson, H. (2005). *Genus – hur påverkar det dig?* Stockholm: Natur och Kultur. ISBN: 9789127641617.

Knutsdotter Olofsson, B. (2003). *I lekens värld*. Stockholm: Liber AB. ISBN: 91-47-05181-7.

Knutsdotter Olofsson, B. (1987). *Lek för livet*. Stockholm: HLS. ISBN: 9176561445.

Korpi, J. (1983). *Att arbeta med barngrupp*. Socialstyrelsen. Stockholm: Liber. ISBN: 91-38-90339-3.

Kärrby, G. (1987). *Könsskillanden och pedagogisk miljö i förskolan*. Göteborg: Göteborgs Universitet. Rapport, 02/1987.

Lillemyr, O.F. (2002). *Lek – upplevelse – lärande i förskola och skola*. Stockholm: Liber. ISBN: 9789147050741.

Lindqvist, G. (2002). *Lek i skolan*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 9789144019437.

Lpfö 98. (2006). *Läroplan för förskolan*. Stockholm: Lärarnas Riksförbund. ISBN: 91-85545-00-7.

Nelson, A. & Svensson, K. (2005). *Barn och leksaker i lek och lärande*. Stockholm: Liber. ISBN: 9789147052783.

Patel, R. & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder . Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 9789144022888.

Selander, S. (2003). *Toys as communication. Toy research in the late twentieth century, Part 2*. Stockholm: Stockholm International Toy Research Centre, KTH.

Skolverket. (1999). *Olika på lika villkor. En antologi om jämställdhet i förskolan*. Stockholm: Skolverket. ISBN: 91-89313-18-6.

Steinsholt, K. (1999). *Lett som en lek!* Trondheim: Tapir. ISBN: 9788251913379.

Trost, J. (2008). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 9789144040462.

Vygotskij, L.S. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Göteborg: Diadalos. ISBN: 9789171730114.

Elektroniska källor

Malmström, B. (2010). *Könsroller kan förstärkas i skolan*. Svenska Dagbladet.

Publicerad: 2010 – 05 – 16.

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/konsroller-kan-forstarkas-i-skolan_4726289.svd

Svenska Akademiens Ordbok.

Uppdaterad: 2010 – 08 – 31.

<http://g3.spraakdata.gu.se/saob/>

Ärlemalm-Hagsér (2008). *Lek I skogen gör barnen jämlika*. My News Desk; The News Exchange Site (2008).

Publicerad: 2008 – 10 – 27.

<http://www.mynewsdesk.com/se/view/pressrelease/lek-i-skogen-goer-barn-jaemlika-249010>

Bilaga 1: Intervjufrågor

1. Vad betyder ordet *genus* för dig?
2. Vad betyder ordet *leksaker* för dig?
3. Vad tycker du är viktiga leksaker för pojkar respektive flickor? Motivera!
4. Anser du utemiljön påverkar pojkar och flickors val av leksaker? Motivera!
5. Om du hör ordet flicka/pojke vad tänker du på?
6. När barnen är ute, vad brukar de leka med?
7. Dras du till att vara med i flickor eller i pojkarnas lek eller du är med båda lika mycket?

Bilaga 2: Observationsschema för flickor och pojkar

Stationära objekt – Gungor, sandlåda, buskar	Mobila objekt – Spann, spade, cykel	Utan leksaker – individuell eller par lek	Utan leksaker – Vi lek	Pedagogernas roll